

Revīzijas ziņojums ““Ja dod, tad ņem” jeb pašvaldību prakse, aizņemoties finansējumu un plānojot infrastruktūras attīstību”

Revidējamo vienību viedokļi par revīziju

Finanšu ministrijas viedoklis

Revīzija pašvaldībās par infrastruktūras attīstības projektu plānošanu, īstenošanu un finansēšanu ministrijas ieskatā bija nepieciešama, lai gūtu detalizētāku izvērtējamu par nepieciešamību pašvaldībām vērtēt projekta ekonomiskumu un efektivitāti un to atbilstību pašvaldības attīstības plānošanas dokumentiem, uz ko arī FM, atsevišķos gadījumos, kā tas norādīts Revīzijas ziņojumā, ir vērsusi pašvaldību uzmanību. VKo veiktie secinājumi attiecībā uz pašvaldībām palīdzēs FM turpināt pilnveidot pašvaldību aizņemšanās procesu.

Attiecībā uz pašvaldību aizņemšanas kārtību, VKo jau 2017.gada revīzijas ziņojumā “*Budžeta plānošana Latvijā – vai esošā pieeja ir efektīva*” (turpmāk – Ziņojums) vērtēja pašvaldību aizņemšanās kārtību un normatīvos aktus aizņemšanās jomā un sniedza pozitīvu viedokli, norādot, ka pašvaldību aizņēmumu un galvojumu izsniegšanas kārtībā nav konstatējami trūkumi, pašvaldību aizņēmumu izsniegšanas kārtība ir stingri noteikta un tā kalpo kā pašvaldību fiskālo risku uzraudzības procedūra. Finanšu ministrija, balstoties uz pozitīvo VKo novērtējumu Ziņojumā, ir turpinājusi veikt virkni pasākumu, kas atzinīgi jau ir novērtēti arī Revīzijas ziņojumā:

- 1) izstrādājusi un pašvaldībām nosūtījusi ieteikumus pašvaldības domes lēmuma par aizņēmuma ņemšanu izstrādei un aizņēmuma ekonomiskā pamatojuma izstrādei;
- 2) 2018. un 2019.gadā valsts budžeta izstrādes procesā sniegusi priekšlikumus par atteikšanos no aizņēmuma mērķiem un pašvaldības līdzfinansējuma nodrošināšanu investīciju projektiem, kas atbalstīti likumā “*Par valsts budžetu 2019.gadam*”;
- 3) 2019.gada valsts budžeta izstrādes procesā sniegusi priekšlikumus par Vides aizsardzības un reģionālas attīstības ministrijas un Izglītības un zinātnes ministrijas atzinuma nepieciešamību izglītības investīciju projektiem, kas atbalstīti likumā “*Par valsts budžetu 2019.gadam*”;
- 4) uzsākusi darbu pie aizņēmumu pieprasījumu digitalizācijas procesa, izmantojot Valsts kases e-pakalpojumu (eAizņēmumi).

Līdz ar to FM ieskatā šai revīzijai bija jābūt kā turpinājumam jau sniegtajam VKo viedoklim Ziņojumā, tajā skaitā vairāk vērtējot aktuālo informāciju un FM, tajā skaitā Pašvaldību aizņēmumu un galvojumu kontroles un pārraudzības padomes jau veiktos pasākumus aizņemšanās procesa pilnveidošanā.

Pašvaldību aizņemšanās nosacījumi un kritēriji ir jautājums, par kuru katru gadu valsts budžeta izstrādes procesā politiski diskutē Ministru kabineta (turpmāk – MK) un Latvijas Pašvaldību savienības (turpmāk – LPS), iekļaujot to ikgadējā MK un LPS domstarpību un vienošanās protokolā.

FM ne tikai 2019.gada valsts budžeta izstrādes procesā, bet arī iepriekšējos gados sarunās ar LPS diskutēja ar pašvaldībām par fiskāli atbildīgiem aizņemšanas nosacījumiem. Pašvaldības investīciju projektu plānošanā un finansēšanā pamatojas uz panākto vienošanos par aizņemšanās nosacījumiem un kritērijiem un vienmēr ir norādījušas uz normatīvajos aktos, tajā skaitā Eiropas vietējo pašvaldību hartā, tām noteikto autonomiju. Tikai katras pašvaldības kompetencē ir izvērtēt savu iedzīvotāju vajadzības, apstiprināt savus budžetus, noteikt prioritātes un pieņemt lēmumus par attiecīgā investīciju projekta nepieciešamību un īstenošanu. FM ir aicinājusi pašvaldības pārdomāti īstenot savus investīciju projektus. FM ir saskaņojusi VKo ieteikumus un izsaka pateicību par sadarbību ieteikumu redakciju pilnveidošanā. Ministrijas plānotās darbības ir norādītās ieteikumu ieviešanās grafikā, kas tika elektroniski saskaņotas ar VKo.

Pašvaldību aizņemšanās procesa pilnveidošana ir neatņemama FM darba sastāvdaļa, tādēļ novērtējam VKo sniegtos ieteikumus, gan ministrijai, gan pašvaldībām un esam gatavi turpināt meklēt risinājumus kā uzlabot pašvaldību aizņemšanās procesu, tajā skaitā rosinot attiecīgas izmaiņas normatīvajos aktos.

Bauskas novada pašvaldības viedoklis

Bauskas novada pašvaldība uzskata, ka revīzijai izvēlētais laiks bijis ļoti veiksmīgs. Pašvaldībā nesen īstenota liela infrastruktūras objekta – peldbaseina – būvniecība, būvniecības procesā ir vēl viens liela apjoma un finansiāli ietilpīgs infrastruktūras objekts – Bauskas sporta halle, nākotnē plānoti vēl citi lieli infrastruktūras objekti. Teicami, ka šādā brīdī veiktā revīzija atklāj un norāda uz nepilnībām, kas ņemamas vērā nākotnē plānojot infrastruktūras objektu attīstību, kā arī izceļ pozitīvos plānošanas un projektu īstenošanas gaitas aspektus. Revīzija veikta laikā, kad Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrija mērķtiecīgi strādā pie administratīvi teritoriālā reformas īstenošanas. Bauskas novada pašvaldība pēc reformas būs viena no lielākajām pašvaldībām valstī. Revīzijas ziņojumā sniegtie ieteikumi un konstatācijas būs noderīgi, lai sekmīgāk un lietderīgāk plānotu un īstenotu novada attīstību tik plašā administratīvajā teritorijā.

Bauskas novada pašvaldība atzīst, ka Bauskas peldbaseina plānošanas un projektēšanas fāzē netika veiktas konsultācijas ar Latvijas peldēšanas federāciju (LPF). Šāda situācija izveidojās tādēļ, ka sākotnēji peldbaseins bija iecerēts kā izklaides un atpūtas objekts, kam LPF prasības nav saistošas. Projekta tālākas virzības gaitā radikāli manījās peldbaseina lietošanas mērķis, tam kļūstot par Bauskas Bērnu un jaunatnes sporta skolas infrastruktūras objektu. Tika uzsāktas konsultācijas ar LPF, ņemti vērā federācijas ieteikumi, kā rezultātā tika palielināts projekta apjoms un īstenoti arī citi ieteikumi. Starptautisku sacensību norises Bauskā ambīcija pašvaldībai nekad nav bijusi, jo ir saprotams, ka ar pieejamajiem līdzekļiem projekta īstenošanai Bauskas novada pašvaldība nevarēja un arī šobrīd nevarētu atļauties uzbūvēt starptautisku sacensību tehniskajiem standartiem atbilstoša lieluma un atbilstoši aprīkotu peldbaseinu. Turklāt šāda peldbaseina būvniecība novadā ar iedzīvotāju skaitu 24 263 būtu ekonomiski nepamatota. Nacionāla līmeņa sacensību norisei baseina izmēri ir atbilstoši, taču to nepieciešams papildus aprīkot ar elektroniskām mērierīcēm. Pašvaldība izvērtēs šādu sacensību norises Bauskā nepieciešamību un, pozitīva lēmuma gadījumā, veiks papildus ieguldījumus infrastruktūrā, lai varētu nodrošināt sacensību norisi.

Peldbaseina izmaksu aprēķinā pieļautās kļūdas, jeb pārlietu pozitīvais skatījums, noteikti nav apzināta rīcība, lai labākā situācijā atspoguļotu nākotnes redzējumu. Lai gan Bauskas novada pašvaldības speciālisti konsultējās ar citu, Latvijā jau strādājošu peldbaseinu vadības komandām, diemžēl, katra būve ir unikāla un precīzi paredzēt ekspluatācijas

izdevumus ir samērā sarežģīti un, lai gan plānotais peldbaseina apmeklējums atbilst plānotajam un ēkā izrādījusies pat energoefektīvāka kā sākotnēji cerēts, diemžēl, pirmā gada ekspluatācijas izdevumi faktiski pārsniedza plānotos. Tas skaidrojams arī ar pakalpojumu cenu kāpumu un pirmā ekspluatācijas gada neparedzētajiem izdevumiem. Balstoties uz esošo pieredzi, turpmākajiem gadiem peldbaseina izdevumu tāmi iespējams sastādīt daudz precīzāk.

Iespējams, nelietderīgie ieguldījumi Mežotnes sākumskolas ēkas infrastruktūrā un plānotā sporta infrastruktūras būvniecība, diemžēl skaidrojama ar lēmējvaras atrautību no izpildvaras un jāteic – reizēm - realitātes kopumā. Neskatoties uz to, ka minētā skola iekļauta pašvaldības izglītības iestāžu tīkla optimizācijas plānā un tā nav arī prioritāro investīciju objektu sarakstos, Bauskas novada dome lēma par ēkas energoefektivitātes uzlabošanu, ieguldot apjomīgu finanšu resursus. Arī sporta infrastruktūras – sporta haļļu būvniecības ierindošana pašvaldības 2019.gada budžeta prioritāšu vidū pie divām lauku teritoriju izglītības iestādēm nav pamatojama attīstības un plānošanas dokumentos, bet ir skaidrojama ar politiskiem lēmumiem, kas balstīti populistiskā viedoklī par lauku skolu attīstību un saglabāšanu, neskatoties uz racionāla pamatojuma trūkumu šādai rīcībai. Diemžēl, Bauskas novada administrācijai, kā izpildvarai neizdevās pārliecināt lēmējvaru par to, ka nav ne dokumentāla, ne finansiāla pamatojuma noteikt šādas budžeta prioritātes.

Vai Pašvaldības ņem aizņēmumus prioritāro projektu īstenošanai? Pašvaldība atzīst, ka ne vienmēr izdodas ievērot sākotnēji plānoto prioritāro objektu secību, īstenojot projektus. Pirmkārt, tas skaidrojams ar to, ka Investīciju plāns tiek sastādīts vairākiem gadiem, šo gadu laikā situācija mainās un projekts, kurš pirms 3 vai 5 gadiem nešķita pietiekami aktuāls, lai nokļūtu saraksta priekšgalā, gadiem ejot, kļuvis par radikāli nepieciešamu. Videonovērošanas sistēmas izveide Bauskā bija tieši šāds gadījums. Pieaugot vandālisma apjomiem, pieaugot satiksmes intensitātei pilsētā, kā arī pamatojoties uz pašvaldības ieceri, izveidot pašvaldības policiju, videonovērošanas sistēmas izveide kļuva par neatliekamu prioritāti. Nav noliedzams, ka nereti projektu prioritārās secības maiņu veicina arī ārējā finansējuma pieejamība, piemēram ES struktūrfondu projektu konkursi. Pašvaldība piekrīt, ka īstenot kādu ieceri tikai tādēļ, ka tai ir pieejams līdzfinansējums, bet nav pamatojama tās nepieciešamība, nav racionāli, tomēr, ja iecere ir iekļauta investīciju plānā, tad, būt elastīgiem, un, neskatoties uz to, ka tā ,iespējams, nav ar augstāku prioritāti, tomēr tai ir pieejams līdzfinansējums, to īstenot, ir atbalstāma rīcība.

Bauskas novada pašvaldība pateicas valsts kontroles Piektajam revīzijas departamentam par ieguldīto darbu revīzijas veikšanā un izsmeltošā ziņojuma sagatavošanā. Ziņojumā iekļautās atziņas būs ļoti noderīgas, plānojot pašvaldības darbu nākotnē. Ieteikumi par lielāku iedzīvotāju līdzdalību lēmumu pieņemšanā par pašvaldības attīstību, ir atbalstāmi un pašvaldība plānoja konkrētas rīcības, kā sasniegt labākus rādītājus - pilnveidot Bauskas novada pašvaldības organizētā konkursa „Mēs savam novadam” nolikumu, papildinot konkursa norises kārtību ar iedzīvotāju balsojumu, kura rezultātā tiek noteikti pašvaldības līdzfinansējuma saņēmēji, tādejādi nodrošinot lielāku sabiedrības iesaisti publisko līdzekļu pārvaldībā, izstrādāt vadlīnijas pilsoniskās iesaistes veicināšanai Bauskas novada pašvaldībā, izstrādāt krīzes komunikācijas plānu, izstrādāt iekšējo normatīvo aktu, kas regulē projektu ieviešanas kārtību Bauskas novada pašvaldībā.

Pašvaldība plāno izstrādāt iekšējo normatīvo aktu, kas regulē projektu ieviešanas kārtību Bauskas novada pašvaldībā. Pašvaldība apzinās trūkumus projektu īstenošanā un saprot, ka nepieciešama koordinētāka rīcība visā projektu ieviešanas procesā, sākot no idejas līdz pat projekta veiksmīgam noslēgumam. Pašvaldība iecerējusi pārskatīt pašvaldības algoto štatu sarakstus un, iespējams, samazināt darbinieku skaitu, tā vietā nākotnē projektu darba grupās piesaistīt nozares profesionāļus ārpalpojuma. Līdzšinējā pieredze liecina, ka pašvaldības profesionālā kapacitāte, diemžēl, ne vienmēr ir pietiekama, lai sekmīgi īstenotu lielu infrastruktūras objektu būvniecību.

Carnikavas novada pašvaldības viedoklis

Vienmēr ir noderīgs "skats no malas" un salīdzinājums ar citām pašvaldībām. Par laiku - tas nav nozīmīgi, kurā laikā, jo steidzamas un aktuālas problēmas ziņojums nerisina (aizņēmumu no Valsts kases nesāņemšana projektam nepieciešamajā laikā), bet atskatam uz paveikto der jebkurš laiks.

Norādes, ka nav pietiekami analizētas infrastruktūras uzturēšanas izmaksas ir diskutabls, jo no projekta plānošanas līdz nodošanai ekspluatācijā paiet pat 5 gadi un šajā laikā uzturēšanas izmaksas izmainās būtiski. Aptuveni tas tiek darīts gatavojot tehnisko specifikāciju - speciālisti izvērtē, kas būtu efektīvāk un ekonomiskāk.

Secinājumi ir vispārīgi un norāda tikai jomas, kurām jāpievērš uzmanība.

Ieteikumi ir skaidri un saprotami. To īstenošanai pašvaldībām būtu labi saņemt vadlīnijas, labās prakses piemērus to īstenošanai.

Projektu īstenošanas sistēma (rīcības un investīciju plāni) ir piesaistīta pašvaldības budžetam un tiek pārskatīta ik gadu kopā ar budžetu. Grūti pilnveidot sistēmu, ja gada vidū tiek mainīta ES projektu finansēšanas politika no Valsts kases aizņēmumiem.

Dundagas novada pašvaldības viedoklis

Pašvaldība augstu novērtē sadarbību un savstarpējo komunikāciju gan revīzijas laikā, gan pēc revīzijas, saskaņojot viedokļus par konstatēto problēmu cēloņiem un iemesliem.

Revīzijas ieteikumi ir Pašvaldībai saprotami, līdz ar to prognozējams, ka tie palīdzēs uzlabot Pašvaldības darbu.

Pašvaldība informē, ka pašlaik tiek veikti virkne no ieteiktajiem pasākumiem – izstrādāti priekšlikumi projektu risku izvērtēšanas gaitai, kā arī tiek izstrādāts nolikums par publisko iepirkumu organizēšanu novada pašvaldībā.

Pateicamies Valsts kontroles darbiniekiem par sapratni un sadarbību!

Jaunjelgavas novada pašvaldības viedoklis

Atsaucoties Jūsu vēstulei, sniedzu viedokli par revīzijas ziņojumā aprakstīto. Pievēršot uzmanību revīzijas nosaukumam un pirmās lapaspuses attēlam, tie nepārprotami pauž Valsts kontroles revīzijas attieksmi, secinājumus un nostāju, ko tā nodod sabiedrībai.

Kā jebkurš audits, skatījums no malas uz darbībām, tas dod pozitīvu ietekmi, ja revidējamie pārvērtē savas iepriekšējās rīcības. Ziņojums atklāj pašvaldībās eksistējošas nepilnības, tomēr nepārprotamais negatīvisms jau tā nosaukumā un ilustratīvajā attēlā pret revidējamo

pašvaldību infrastruktūras attīstības izvēlēm un procedūrām, psiholoģiski nostāda Valsts kontroli oponenta lomā un paliek jautājums, vai pašvaldības centīsies oponent vai ievērot Valsts kontroles aizrādījumus un ieteikumus, redzot tajā sadarbības partneri.

Ziņojumā vairākkārt uzsvērts, ka ir šaubas par aizņēmumu un infrastruktūras projektu pamatotību un atbilstību iedzīvotāju vajadzībām. Vēlos atgādināt, ka pašvaldību balsstiesīgie iedzīvotāji ievēl savus pārstāvjus – domes deputātus, kuru pienākums, pēc definīcijas, ir paust iedzīvotāju gribu. Visas izvēles par investīciju projektiem un tiem nepieciešamajiem aizņēmumiem pieņem domes deputāti. Praksē tas notiek atšķirīgi. Iespējams, dažās pašvaldībās deputāti ar balsojumu nosaka tikai “jā” vai “nē” administrācijas plānotam investīciju projektam, citās – izvirza mērķus un uzdod administrācijai sagatavot vajadzīgos dokumentus. Visi plānošanas dokumenti un plāni ir maināmi un jāmaina atbilstoši pašvaldības deputātu politiskajai gribai un situācijai pašvaldībā. Ziņojumā paustā negatīvā nostāja pret pašvaldību peldbaseinu un sporta būvju celtniecību nav saprotama un, būtībā, nav vērā ņemama, jo tā ir vietējās kopienas izvēle un atbildība. Piekrtu ziņojumā teiktajam, ka plānošana varētu būt rūpīgāka un kvalitatīvāka.

Revīzijas ziņojumā jautāts ”Vai pašvaldības ņem aizņēmumus prioritāro projektu īstenošanai” un pieminēts, ka Jaunjelgavas novads ņēmis valsts kasē kredītu mērķim: “Pirts ēkas remontdarbi Jēkabpils ielā 3, Jaunjelgavā īstenošanai (31733 euro); pirts ēkas remontdarbu veikšanai atbilstošs projekts investīciju plānā nemaz nav paredzēts – saskaņā ar pašvaldības sniegto informāciju projekta ietvaros tika veikts jumta remonts uzņēmējam iznomātai pirts ēkai”. Vēlos paskaidrot, ka Jaunjelgavā pirts pakalpojumi nav turīgo ļaužu izpriecās, bet iespēja mazgāties to māju iedzīvotājiem, kurās nav centralizēta vai lokāla ūdensvada un kanalizācijas. Pirts iznomāšana privātu uzņēmumam ļauj pašvaldībai nefinansēt pirts uzturēšanu. Bojāts un nolietojies ēkas jumts un logi kļuva prioritāri neatkarīgi no tā, vai tie ir investīciju plānā vai nav.

Kopumā ceru, ka revīzijas ieteikumi palīdzēs izvairīties no problēmām investīciju projektu ieviešanā, kādēļ plānojam pasākumu plānu projektu īstenošanas sistēmas uzlabošanā un iekšējo normatīvo dokumentu pilnveidošanā.

Jaunpils novada pašvaldības viedoklis

Zinot, ka revīzija ir darbības un darījumu pareizuma un likumīguma pārbaude, ko iniciē augstāka institūcija, īpaši saimnieciskajā un finanšu jomā; pārbaudot mantiskā stāvokļa uzskaiti, saimnieciskās darbības rezultātu pierakstus, finanšu pārskatus, kontus u. tml.; revīzijas mērķis — konstatēt pārkāpumus. Ņemot vērā, ka Valsts kontroles darbības mērķis ir noskaidrot, vai rīcība ar publiskas personas finanšu līdzekļiem ir tiesiska, pareiza, ekonomiska un efektīva, kā arī sniegt ieteikumus atklāto trūkumu novēršanā, revīziju pieņemam par faktu, kas ļauj pašvaldībai gūt pārliecību par veikto pasākumu pareizību konkrētajā laikā vai nepieciešamību tos pilnveidot.

Revīzijas ziņojumā Jaunpils novada infrastruktūras objektu izvērtējumā projektiem “Pils kopējie projekti” un “Jaunpils vidusskolas sporta laukums” kā neizpildīts kritērijs atzīmēts “Vai pašvaldība īsteno to iedzīvotājiem prioritārus projektus?”(4.tab. 62.lpp). Pieņemam, ka izvērtējot 2016.- 2018.gada dokumentus, vairs kā aktuāls no Iedzīvotāju puses netiek virzīts jautājums par sporta laukuma pārbūvi/ uzlabošanu, jo šis jautājums kā aktuāls ir fiksēts darba grupu materiālos, izstrādājot Jaunpils novada attīstības programmu 2012.- 2018.gadam – “2.4. uzdevums – sakārtot sporta infrastruktūru pie skolas”. Projekts “Sporta infrastruktūras pārbūve pie Jaunpils vidusskolas” ir iekļauts pašvaldības prioritāro investīciju projektu sarakstā jau kopš 2015.gada. Pamatots, ka projekta īstenošana ļaus ne

tikai kvalitatīvāk organizēt sporta attīstību skolas un novada ietvaros, bet arī veicinās vasaras sporta nometņu piesaisti, jo novecojusī skolas sporta infrastruktūra līdz šim to ir kavējusi. Arī vēl 2016.gada Jaunpils novada Iedzīvotāju forumā kā nepieciešamas izmaiņas novada attīstībai minēts, ka nepieciešams labāks sporta laukums. Jau 2016.gadā uzsākas darbs pie iepirkuma organizēšanas tehniskās dokumentācijas izstrādei šim objektam.

Skatot projektus, kuri ietverti revīzijas projektā “Pils kopējie projekti” – “Interaktīvā stenda izveidošana un uzstādīšana Jaunpils muzejā” un “Podiņu krāsns restaurācija un iekļaušana Jaunpils muzeja ekspozīcijā”, projektam par materiāla “Jaunpils muižas, muižiņas” digitalizēšanu un informācijas nodrošināšanu interaktīvā stendā vēl papildus tika veikta iedzīvotāju aptauja pirms projekta iesniegšanas 2017.gadā. (1.pielikums).

Valsts kontroles ieteikumu – “Lai nodrošinātu ekonomisku rīcību ar pašvaldības finanšu līdzekļiem un efektīvu projektu īstenošanu, pašvaldībai pilnveidot attīstības plānošanas, stratēģiskās vadības, projektu vadības un finanšu vadības un kontroles procesus, tajā skaitā noteikt konkrētas, no iedzīvotāju vajadzībām izrietošas prioritātes infrastruktūras attīstībai īstermiņa un ilgtermiņā” pieņemam izpildei, lai pilnveidotu attīstības plānošanas, stratēģiskās vadības, projektu vadības un finanšu vadības un kontroles procesus.

Gatavojot Jaunpils novada domes 2020.gada budžetu tiks veikti sekojoši pasākumi, lai aktualizētu/noteiktu konkrētas no iedzīvotāju vajadzībām izrietošas prioritātes infrastruktūras attīstībai:

- 1.Organizēta dzīvotāju aptauja, aktualizējot Jaunpils novada attīstības programmā noteiktās rīcības un investīciju plānu; 2019.gada oktobris-novembris.
- 2.Aktualizēts pašvaldības investīciju plāns 2020.gadam kā pamats pašvaldības 2020.gada budžeta sastādīšanai. 2019.gada novembris – 2020.gada februāris.
- 3.Apstiprināts Jaunpils novada domes Investīciju plāns 2020.gadam un pašvaldības budžets 2020.gadam – 2020.gada februāris.

Jelgavas novada pašvaldības viedoklis

Valsts kontroles revīzija bija nepieciešama daudz ātrāk – izvērtējot 2009.-2013.gada plānošanas perioda rezultātus, lai uzsākot 2014.-2020.gada plānošanas periodu jau būtu novērsti konstatētie trūkumi un atbildīgajām iestādēm skaidri noteiktas veicamās darbības.

Jelgavas novada pašvaldība savā finanšu plānošanā vienmēr ir vadījiesies pamatojoties uz likumu “Par budžetu un finanšu vadību”, likumu „Par pašvaldību budžetiem”, likumu „Par pašvaldībām”, kā arī ievērojusi speciālajos nodokļu likumos, Ministru kabineta noteikumos un citos likumdošanas aktos paredzētās prasības, savā darbībā vienmēr ir ievērojusi fiskālo disciplīnu un vienmēr savlaicīgi sagatavojusi un apstiprinājusi sabalansētu ikgadējo budžetu.

Vēlamies norādīt, ka jau 2014.gadā uzsākām budžeta plānošanu pēc jauniem principiem, sagatavojot Investīciju plānu, izvērtējot infrastruktūras objektu renovācijas, būvniecības, remontu prioritāti, 2017.-2018.gadā Investīciju plāns tika sagatavots atbilstoši pašvaldības Attīstības programmā noteiktajiem Rīcības virzieniem, un jau 2019.gadā viss pašvaldības budžets ir pakārtots Attīstības programmai, kurā ir ietverta arī infrastruktūras objektu ikdienas uzturēšana u.c. ikdienas aktivitātes.

Pašvaldības kopējais budžeta ieņēmumu apjoms ir nepietiekošs, lai īstenotu visus nepieciešamos investīciju projektus (izglītības un kultūras iestāžu renovācijas,

infrastruktūras sakārtošanu, meliorācijas sistēmu rekonstrukcijas, u.c.), tāpēc arī izmantojam iespēju ņemt aizņēmumu Valsts Kasē, līdzekļus apvienojot arī ar ES fondos pieejamiem finanšu resursiem.

“Ja dod, tad ņem” ir valsts īstenota prakse finansējuma piešķiršanā pašvaldībām, nevis pašvaldību prakse aizņemoties finansējumu un plānojot infrastruktūras attīstību. Katru gadu, plānojot pašvaldības budžetu, esam rūpīgi izvērtējuši pašvaldības uzņemto saistību apjomu, kas nekad nav pārsniedzis 10% no pašvaldības budžeta izdevumiem.

No 2019.gada 2.pusgada prioritāri tiek izsniegti aizņēmumi tikai 1) Eiropas Savienības un citas ārvalstu finanšu palīdzības līdzfinansēto projektu īstenošanai ar aizņēmuma apmēru, kas nepārsniedz projekta attiecināmo izmaksu kopsummu; 2) 2018.gadā uzsākto projektu, kuros 2018.gadā ir uzsākti būvdarbi un kuri tiek īstenoti bez Eiropas Savienības un citas ārvalstu finanšu palīdzības līdzfinansējuma, bet ar 2018.gada valsts budžeta līdzfinansējumu vai 2018.gada valsts budžeta aizdevumu, pabeigšanai 2019.gadā, kā rezultātā visas pašvaldības ir nostādītas situācijā, kurā tās vairs nespēs realizēt ne tikai savas, bet arī valsts uzņemtās saistības investīciju projektu īstenošanā. Taču neskatoties uz to pašvaldības tiek aicinātas ievērot finanšu disciplīnu un fiskāli atbildīgi plānot savus investīciju projektus, vērtējot projektu izmaksu samērīgumu un to finansēšanas avotus, lai pēc iespējams mazinātu riskus īstenojot ES programmu 2014.–2020.gadam projektus, un nekavētu to ieviešanu un finansējuma apgūšanu. Tas nozīmē tikai to, ka tiešā pārvalde nav ieinteresēta pašvaldību attīstībā, tā neievēro pašvaldību noteiktās prioritātes attīstības plānošanas dokumentos, kuras pati ir saskaņojusi un kuras ir **tieši** pakārtotas valsts nacionālās attīstības interesēm. Jaunie aizņēmumu izsniegšanas nosacījumi ir veidoti tā, lai valsts spētu apgūt ES struktūrfondus un izpildīt valsts saistības pret ES, nevis veicinātu pašvaldību attīstību, kā rezultātā “kam dod, tam ņem” ne ar ko neatšķirsies no “ja dod, tad ņem”.

Jelgavas novada pašvaldība ir gatava strādāt pēc Finanšu ministrijas izstrādātajiem aizņemšanās nosacījumiem un kritērijiem, taču tas ir jādara ievērojot tiesiskās paļāvības principu, kas izpaužas gan kā tiesību aktu normu ievērtēšana no tiešās pārvaldes puses, gan kā elementārs savlaicīgums, lai pašvaldībām nerastos zaudējumi, gadījumā, ja netiks īstenoti plānotie investīciju projekti.

Valsts kontroles ieteikumi ir saprotami un tie palīdzēs uzlabot Jelgavas novada pašvaldības darbu. Tiks pilnveidota Jelgavas novada pašvaldības projektu ieviešanas kārtība.

Jēkabpils pilsētas pašvaldības viedoklis

Jēkabpils pilsētas pašvaldība (turpmāk – Pašvaldība) sniedz viedokli par veikto revīziju. Pašvaldība pamatā atzīst minētās revīzijas nepieciešamību, kā arī to, ka revīzija veikta īstajā laikā, jo pašlaik, realizējot ES finansētos investīciju projektus, tiek ieguldīti ievērojami finanšu resursi un nepieciešams rūpīgs izvērtējums, lai uzņemtās finanšu saistības būtiski neapgrūtinātu Pašvaldības budžetu nākotnē. Valsts kontroles ieteikumi ir saprotami, un tie palīdzēs uzlabot Pašvaldības darbu, plānojot investīcijas infrastruktūras projektos.

Lai pilnveidotu projektu īstenošanas sistēmas darbību, tiks papildināta Kvalitātes vadības sistēmas sadaļa KOP.4 Projektu plānošana, sagatavošana, ieviešana un uzraudzība.

Krustpils novada pašvaldības viedoklis

Revīzijas ziņojuma projektā sniegta plaša informācija par pašvaldībās īstenotajiem projektiem, to finansēšanu un sistēmu to ieviešanā.

Kopumā Valsts kontroles ieteikumi ir saprotami. Krustpils novada pašvaldība secina, ka trūkst kontroles no pašvaldības puses izbūvēto infrastruktūras objektu tālākā uzturēšanā pēc būvniecības, jo netiek veikta analīze par attiecīgā objekta noslodzi, uzturēšanu. Šie ieteikumi palīdzēs uzlabot darbu pie turpmāko investīciju projektu plānošanas un ieviešanas.

Revīzija veikta laikā, kad valstī vairs netiek piešķirti aizņēmumi pašvaldībām investīciju projektu īstenošanai. Iespējams, šīs revīzijas ieteikumi vairāk būs nepieciešami Finanšu ministrijai, kas izskata un pieņem lēmumus par aizņēmumu piešķiršanu pašvaldībām.

Krustpils novada pašvaldība katru gadu pie ikgadējā budžeta sagatavošanas pārskata finansu iespējas un pārskata Attīstības programmas Investīciju plānu, kas izstrādāts apkopojot dažādu iesaistīto pušu vēlmes un vajadzības. Tiek izvērtēta situācija un izvirzīti tie investīciju projekti, kas ir steidzamāki un nepieciešamāki. Tiek ņemts vērā arī iedzīvotāju viedoklis.

Lai pildītu Valsts kontroles ieteikumus, Krustpils novada pašvaldība noteiktajā izpildes termiņā pārskatīs iekšējos normatīvos aktus saistībā ar investīciju projektu plānošanu, realizēšanu, kā arī par to uzturēšanu un darbības efektivitāti pēc objektu izbūves.

Šobrīd Krustpils novada pašvaldība ir uzsākusi darbu pie Krustpils novada attīstības programmas izstrādes. Krustpils novada attīstības programmas 2020. – 2026. gadam izstrādes gaitā ir veikta iedzīvotāju un uzņēmēju aptauja, kuras mērķis bija noskaidrot iedzīvotāju viedokli par novada attīstības iespējām, problēmām un to iespējamajiem risinājumiem, kā arī sagatavot priekšlikumus Krustpils novada attīstības programmas 2020. – 2026. gadam izstrādei. Aptaujā piedalījās 240 respondenti. Bez tam Attīstības programmas ietvaros ir organizētas tematiskās darba grupas, kuru mērķis bija noskaidrot pašvaldības administrācijas, iestāžu, kapitālsabiedrību speciālistu, uzņēmēju, NVO, kaimiņu pašvaldību u.c. iesaistīto pušu un interesentu viedokli par turpmākām Krustpils novada attīstības iespējām, aktualitātēm dažādās jomās, sadarbības iespējām. Darba grupās piedalījās 66 dalībnieki. Aptaujas un tematisko darba grupu rezultāti un priekšlikumi tiek iekļauti Krustpils novada attīstības programmās un ir ņemti vērā, izstrādājot novada vidēja termiņa stratēģiskos uzstādījumus - Krustpils novada pašvaldības rīcības plānu 7 gadiem un investīciju plānu 3 gadiem. Investīciju plānā tiek norādīti konkrēti projekti un rīcības, kas iekļautas attiecīgo gadu budžetos.

Lai pilnveidotu projektu īstenošanas sistēmas darbību Krustpils novada pašvaldības speciālisti aktualizēs noteikumus “Krustpils novada pašvaldības projektu izskatīšanas un ieviešanas kārtība”, kur plānots aktualizēt sadaļu par investīciju plāna sagatavošanu un apstiprināšanu, kā arī noteikt, ka pirms projekta īstenošanas jāveic ieņēmumu – izdevumu analīze un jāizvērtē to ietekme uz pašvaldības budžetu (sadaļa Projektu iesniegumu sagatavošana). Tāpat plānots iepriekš minētajā kārtībā atrunāt, ka pēc infrastruktūras projektu īstenošanas jānodrošina tā ekonomiska un efektīva darbība. Infrastruktūras objektiem, kam iespējams veikt apmeklētības un finansu darbības rādītāju analīzi, tiem jāveic regulāra datu apkopošana un analīze.

Tāpat septembrī tiks pieņemts domes lēmums par budžeta 2020. gadam prioritātēm (domes lēmumā nosaka principus attiecīgā gada budžeta sagatavošanai, kur norāda rīcības un atbalstāmās nozares plašākā mērogā).

[Kuldīgas novada pašvaldības viedoklis](#)

Kuldīgas novada pašvaldība atzinīgi vērtē Valsts kontroles kā augstākās revīzijas iestādes darbu, revīziju ziņojumos sniedzot atklātu un neatkarīgu viedokli par veiktajās pārbaudēs konstatēto un secināto, tādā veidā sekmējot arvien atbildīgāku valsts pārvaldes rīcību ar publiskajiem līdzekļiem. Savos ziņojumos sniedzot sistēmisku redzējumu par konkrētām jomām un nozarēm, kā arī sniedzot ieteikumus darbības pilnveidošanai, tiek veicināts publiskā sektora attīstības un pārvaldības pilnveides process, lai galarezultātā sabiedrība būtu vislielākais ieguvējs no augstākās revīzijas iestādes un revidējamo vienību sadarbības.

Valsts kontroles revīzijas ziņojumā “Ja dod, tad ņem” jeb pašvaldību prakse, aizņemoties finansējumu un plānojot infrastruktūras attīstību”, mūsaprāt, ir sniegts sistēmisks redzējums par pašreizējo pašvaldību infrastruktūras attīstības projektu finansēšanas sistēmu, identificētas problēmas un analizēti šo problēmu rašanās cēloņi - gan nepilnības valsts un pašvaldību attīstības plānošanas, stratēģiskās vadības, projektu vadības un finanšu vadības procesos, gan pastāvošā aizņēmumu piešķiršanas sistēmā. Valsts kontroles ziņojuma aktualitāti ir ietekmējušas arī 2019. gada valsts budžeta ietvaros identificētas problēmas ar aizņēmumu piešķiršanas kārtību pašvaldību investīciju projektiem. Vietējās kopienas vajadzību un vēlmju salāgošana ar iespējām vienmēr ir bijusi un būs pašvaldību uzmanības fokusā. Tādēļ izšķiršanās par labu viena vai otra infrastruktūras projekta īstenošanai pašvaldībās vienmēr būs aktuāla.

Mēs esam rūpīgi iepazinušies ar revīzijas ziņojumu un revīzijas gaitā izdarītajiem konstatējumiem un secinājumiem, t.sk. tiem faktiem, kur pastāvošo problēmu vai procesu/darbību nepilnību ilustrēšanai norādīti Kuldīgas novada pašvaldības īstenotie infrastruktūras objekti (piemēram, projekts “Sporta skolas rekonstrukcija. 1. un 3. kārtā”) vai projektu īstenošanas prakse. Ar laika distanci pašiem izvērtējot iepriekš minētā projekta īstenošanas procesu no idejas/problēmas līdz uzraudzībai, esam apzinājuši tos kritiskos posmus, kurus nepieciešams pārskatīt un pilnveidot, lai sasniegtu nākotnē infrastruktūras attīstības projektu īstenošanā iespējami labāko rezultātu Kuldīgas novada iedzīvotājiem. Daļēji piekrītot Valsts kontroles revidentu izdarītajiem secinājumiem, tomēr esam vērsuši revīzijas iestādes uzmanību par nepieciešamību vērtēt ne tikai procesa nepilnības, bet arī projekta īstenošanas specifiskos apstākļus (*četrus ēku kompleksa rekonstrukcija/pārbūve valsts nozīmes pilsētībūvniecības pieminekļa “Kuldīgas pilsētas vēsturiskais centrs” (valsts aizsardzības Nr. 7435), un valsts nozīmes arheoloģijas pieminekļa “Kuldīgas senpilsēta” (valsts aizsardzības Nr.1231) daļā*) un galarezultātu – atjaunots vēsturisko ēku komplekss un nodrošināta peldētpamācība bērniem, savukārt pieaugušajiem - pilnvērtīgas atpūtas un sporta aktivitāšu iespējas par cenu, kas, mūsaprāt, nebūtu attiecināms uz kategoriju “ambiciozi un uzturēšanā dārgi objekti”. Galvenā mērķa Kuldīgas novada pašvaldības darbam allāž būs novada iedzīvotāju viedoklis. Tā 2019. gada jūlijā SKDS pētījumu centra veiktajā Kuldīgas novada iedzīvotāju telefonaptauja par Kuldīgas novada domes darbību respondenti labiekārtošanas darbus (*t.sk. ielu, ceļu stāvokļa uzlabošana, apzaļumošana, zaļās zonas, parku, laukumu labiekārtošana, Ventmalas, krastmalas, peldvietu labiekārtošana, māju, ēku remonts, rekonstrukcijas, siltināšana, Vecpilsētas, centra sakārtošana*) ierindojuši pirmajā, bet atbalstu sporta pasākumiem, objektiem (*t.sk. baseinam*) - trešajā vietā to labāko darbu topā, ko Kuldīgas novada pašvaldība veikusi pēdējo trīs gadu laikā.

Vienlaikus mēs apzināmies nepieciešamību pārskatīt un pilnveidot tos procesus, uz kuriem norādījuši revidenti, sniedzot ieteikumu ekonomiskas rīcības nodrošināšanai ar pašvaldības finanšu līdzekļiem un efektīvu projektu īstenošanu. Tā, piemēram, esam apņēmušies pārskatīt un pilnveidot attīstības plānošanas un finanšu vadības procesus, detalizēti izstrādāt Investīciju plānu nākamajam gadam, iekļaujot tajā 2020. gadā īstenojamās prioritāros

investīciju projektus - tādā veidā nodrošinot gan novada iedzīvotājiem, gan lēmumu pieņēmējiem uzskatāmu informāciju par iedzīvotājiem visvairadzīgākajiem infrastruktūras attīstības projektiem (tostarp paredzamajām objektu uzturēšanas izmaksām) un plānotajām darbībām to īstenošanai. Mēs apliecinām apņemšanos stiprināt pašvaldības darbībā labas pārvaldības principus - atklātu, caurskatāmu, ekonomisku, prasmīgu un efektīvu finanšu un administratīvo darbību, ievērojot ilgtspējas principus.

Kuldīgas novada pašvaldība pateicas Valsts kontroles revidentiem par veikto revīziju, konstruktīvajām diskusijām revīzijas rezultātu saskaņošanā un sniegtajiem ieteikumiem pašvaldības darba uzlabošanai.

Ludzas novada pašvaldības viedoklis

Revīzijas laikā tika izvērtēti divi pašvaldības infrastruktūras projekti: Ludzas pilsētas ģimnāzijas peldbaseina būvniecība, P.Miglinīka iela 27, Ludzā, Ludzas novadā un Ludzas novada Pildas pamatskolas ēkas energoefektivitātes paaugstināšana.

Veiktā revīzija par Ludzas novada pašvaldības īstenotajiem projektiem bija nepieciešama un lietderīga, lai gūtu pārliecību, ka Ludzas novada pašvaldība veic infrastruktūras attīstības projektu plānošanu, īstenošanu un finansēšanu atbilstoši normatīvajam regulējumam, tiesību principiem un lietderības aspektiem.

Revīzijas laikā tika konstatētas vairākas nepilnības un riski, kas saistīti ar Ludzas novada pašvaldības projektu plānošanu un vadīšanu.

Izvērtējot Valsts kontroles revīzijas laikā izdarītus secinājumus, Ludzas novada pašvaldība turpmāk pilnveidos darbu pie pašvaldības infrastruktūras projektu apzināšanas, plānošanas un vadīšanas procesa.

Turpinot Ludzas pilsētas ģimnāzijas peldbaseina būvniecību, arī turpmāk tiks veiktas konsultācijas ar Latvijas Peldēšanas federāciju par peldbaseina izbūves tehniskajiem parametriem un prasībām, kā arī nepieciešamo aprīkojumu. Tiks veikta Ludzas pilsētas ģimnāzijas peldbaseina ieņēmumu, izdevumu un uzturēšanas izdevumu analīze un tās ietekme uz Ludzas novada pašvaldības budžetu. Tiks aktualizēta potenciālo apmeklētāju mērķauditorija un noslodze Ludzas pilsētas ģimnāzijas peldbaseinam.

Aktualizējot vai pilnveidojot Ludzas novada attīstības programmu vai citus plānošanas dokumentus tiks apkopotas iedzīvotāju vajadzības un vēlmes, lai turpmāk veicinātu mērķtiecīgu infrastruktūras attīstību saskaņā ar pašvaldības prioritātēm un iedzīvotāju vajadzībām.

Plānojot infrastruktūras projektu izstrādi Ludzas novada pašvaldība arī turpmāk konsultēsies ar nozaru profesionālajām organizācijām.

Plānojot infrastruktūras projektus, tiks veikta potenciālās mērķauditorijas un noslodzes apzināšana, ņemot vērā teritorijas attīstības tendences. Tiks veikta regulāra datu apkopošana un analīze par izveidoto infrastruktūras objektu darbību, apmeklētības un finanšu darbības rādītājiem.

Ludzas novada pašvaldības sistemātiskai projektu īstenošanas maksimālo izmaksu kontrolei tiks ieviesti riska vadības pasākumi.

Revīzijas laika izdarītie secinājumi un sniegtie ieteikumi turpmāk palīdzēs uzlabot un pilnveidot pašvaldības infrastruktūras attīstības projektu plānošanu, īstenošanu un finansēšanu.

Rugāju novada pašvaldības viedoklis

Ņemot vērā, ka šobrīd ir neskaidra situācija, jo tiek gatavoti normatīvie akti par administratīvi teritoriālo reformu, tad revīzijai vajadzēja būt daudz ātrāk. Savā darbībā Rugāju novada dome ņems vērā Valsts kontroles ieteikumus attiecībā uz budžeta plānošanu, investīciju projektu izvērtēšanu un datu analizēšanu par infrastruktūras objektu darbību. Pastāv risks, ja būs administratīvi teritoriālā reforma, vai jaunizveidotajā pašvaldības teritorijā, plānojot infrastruktūras projektus, tiks ņemti vērā šie Valsts kontroles ieteikumi?

Šobrīd pašvaldības ir nostādītas neizprotamā situācijā, kā notiks un vai notiks plānošanas dokumentu izstrāde pašvaldībām, kuru attīstības programmām termiņš beidzas. Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrijas (VARAM) paziņojums rosināt, ka jaunu pašvaldību teritorijas attīstības plānošanas dokumentu izstrāde un apstiprināšana jāuzsāk pēc 2021.gada, rada jautājumu, kā notiks budžeta un infrastruktūras projektu plānošana līdz 2021.gadam un arī pēc 2021.gada?

Lai gan revīzijas mērķis bija analizēt, kā laika posmā no 2015.gada 1.janvāra līdz 2019.gada jūnijam realizētie investīciju projekti plānoti, realizēti un izvērtēti, Rugāju novada pašvaldībā tika izvēlēts projekts, kas jau tika uzsākts jau pagasta pašvaldības darbības laikā un realizēts 2013.gadā Plānošanas un stratēģiskās vadības process, pakāpeniski pašvaldībās tika pilnveidots pēdējo gadu laikā. Kā arī daudzi izvērtējumi, piemēram, mērķauditorijas apzināšana, konsultācijas par labāko variantu, izmaksu salīdzinājums netika iepriekš dokumentētas, tāpēc pierādīt, ka tas ir darīts nav iespējams.

Kā arī analizējot netiek ņemts vērā, ka process no tehniskā projekta izstrādes līdz objekta nodošanai ekspluatācijai ir bijis vairākus gadus, meklējot citas finansējuma iespējas, atsevišķas darbības realizējot par pašvaldības budžeta līdzekļiem un tad visbeidzot tika izmantots Valsts kases aizņēmums. Nevar piekrist, ka pašvaldība apzināti ir ņēmusi aizņēmumu, tikai tāpēc var ņemt.

Neskatoties uz to, ka ir Nacionālais attīstības plāns, nav saprotama valsts politika nozaru līmenī, budžeta plānošana atbilstoši budžeta prioritātēm un attīstības plānošanas dokumentos noteiktajiem mērķiem. Iepriekšējo gadu "deputātu kvotu" piešķiršana vēl jo vairāk nostādīja atsevišķas pašvaldības labvēlīgākā situācijā, piešķirot ievērojamas summas infrastruktūras projektu realizācijai, savukārt citām pašvaldībā, lai nepasliktinātos iedzīvotājiem pieejamo pakalpojumu kvalitāte bija spiestas ņemt aizņēmumus infrastruktūras projektu realizācijai. Vienlaicīgi arī tas veicināja necaurskatāmību, kā arī vienotu principu un lietderīguma trūkumu naudas piešķiršanā.

Arī pašvaldības, kurām ir reģionālās nozīmes attīstības centrs, ir bijušas labākā situācijā, salīdzinoši ar citiem novadiem, jo bija lielākas iespējas saņemt dažādus finansējumus – ceļu, izglītības iestāžu u.c. infrastruktūras attīstībai. Protams, rodas jautājums, vai tas ir veicinājis līdzsvarotu visas pašvaldības teritorijas attīstību un iedzīvotāju neaizplūšanu?

Ilgtermiņā, izstrādājot plānošanas dokumentus un gatavojot investīciju plānu, nav zināmi arī nosacījumi, kādi būs ES fondu finansējuma pieejamībā, piemēram, ūdenssaimniecības projektu realizācijai. Neskaidrību rada nozaru ministrijās normatīvie aktu izstrādes process, kas ilgst vairākus gadus, līdz projektu iesniegšanai un īstenošanai, līdz ar to 2019.gadā ir vislielākais Valsts kases aizdevumu pieprasījums un tiek apdraudēta struktūrfondu finansējuma apgūšana vai pašvaldībām jāmeklē citi risinājumi, piemēram, pārdodot īpašumus.

Nozaru politikas trūkums nav veicinājis vienmērīgu valsts teritorijas attīstību un savstarpēju sadarbību dažādos līmeņos, līdz ar to katra pašvaldība īsteno savas attīstības programmā

noteiktās prioritātes un projektus, lai uzlabotu dzīves vidi iedzīvotājiem un pakalpojumu pieejamību.

VARAM kā atbildīgajai ministrijai par attīstības plānošanu, bija jāsniedz lielāks metodiskais un konsultatīvais atbalsts pašvaldībām, kā budžeta plānošanas process jāsaista ar attīstības plānošanas dokumentiem, jāizvērtē saistošie noteikumi par budžeta pieņemšanu, vai ir ievēroti savstarpējie plānošanas principi.

Valsts kontroles ieteikumi ir saprotami un tiks ņemti vērā plānot pašvaldības ikgadējo budžetu, pie nosacījuma, ja netiks veikti grozījumi normatīvajos aktos attiecībā uz attīstības plānošanas dokumentu izstrādi, jo Rugāju novada dome ir uzsākusi attīstības programmas izstrādi, kurai jāstājas spēkā no 2020.gada. Pretējā gadījumā ieteikumus pilnībā iesviest nebūs iespējams.

Salacgrīvas novada pašvaldības viedoklis

Valsts kontroles veiktā revīzija bija nepieciešama un tā veikta īstajā brīdī.

Ziņojumā konstatēts, ka pašvaldība 2007.gadā pārdevusi īpašumu, par kuru iegūtais finansējums nav izlietots 10 gadu laikā. Pašvaldības darbi tiek plānoti ilgtermiņā. Pašvaldībai ir kompleksa pieeja, meklējot racionāli izdevīgāku veidu kā attīstīt infrastruktūru, meklējot izdevīgākas iespējas sadarbībā gan ar nevalstiskām organizācijām, gan ar potenciāliem pakalpojuma saņēmējiem. Uzskatām, ka mūsu rīcība, veidojot finanšu uzkrājumu, nevis steigā iztērējot finanšu līdzekļus, bija saprātīga.

Revīzijas ziņojumā vērsta uzmanība uz to, ka Latvijas peldēšanas federācija norāda, ka peldbaseina priekšizpētes dokumentā paredzētais peldbaseina izbūves risinājums neatbilst standartiem un šāda izbūve radītu nesamērīgi augstas uzturēšanas izmaksas. Uz iepriekš minēto pašvaldība norāda, ka izpētes process vēl turpināsies. Notiks konsultācijas ar attiecīgās jomas ekspertiem. Veiksim pilnu peldbaseina efektivitātes un ietekmes uz novadu kā patstāvīgu saimniecisku vienību, analīzi. Tiks izvērtēta iespējamā starpnovadu sadarbība, ņemot vērā visus aspektus, kā piemēram, mācību iestāžu audzēkņu nokļūšanai līdz tuvākajam peldbaseinam nepieciešamās izmaksas un laika patēriņš, kas būs saistīts ar peldēt apmācības nodrošināšanu ārpus Salacgrīvas novada teritorijas. Izvērtējot iespējamus peldbaseina ieņēmumus, būtiski ņemt vērā specifiskos faktorus, piemēram, ceļa VIA BALTIC tuvums, tūrisma iespējas, darba devēju atbalstu darbinieku dzīves kvalitātes celšanai u.c. Iepriekš uzskaitīto darbību veikšanu un izpētes procesu būtiski var ietekmēt valdības lēmumi, kas saistīti ar administratīvi teritoriālo reformu.

Valsts kontroles ieteikumi ir saprotami un tie palīdzēs uzlabot pašvaldības darbu. Ideju un informācijas apmaiņa palīdz kopējam darbam.

Plānojam ieviest Valsts kontroles ieteikumus, kā arī smelties jaunas progresīvas idejas. Ieteikumu ieviešanas laika grafika ievērošanu kardināli varētu ietekmēt administratīvi teritoriālā reforma.

Pateicamies Valsts kontroles Piektais revīzijas departamenta darbiniekiem par ieguldīto darbu un ieteikumiem pašvaldības darba uzlabošanai.

Siguldas novada pašvaldības viedoklis

Pašvaldība uzskata, ka revīzija ir veikta atbilstošā laikā, jo pašvaldībām ir uzkrājusies atšķirīga pieredze, ir izbūvēti jauni objekti un atbilstoši Revīzijas mērķim - var iegūt pārliecību par pašvaldības infrastruktūras attīstības projektu plānošanu, īstenošanu un finansēšanu ir veikušas atbilstoši normatīvajam regulējumam, tiesību principiem, lietderības aspektiem un projektu vadības labajai praksei un kā Finanšu ministrijas izveidotā aizdevumu piešķiršanas sistēma ir sekmējusi ilgtspējīgu un lietderīgu infrastruktūras attīstības projektu finansēšanu. Pašvaldība ir pārliecinājusies par savas darbības atbilstību izvirzītajam revīzijas mērķim.

Pašvaldība uzskata, ka situācijā, kad valstī nav vienotas koncepcijas valsts un pašvaldību sporta infrastruktūras attīstībai, kā arī nav noteikti kritēriji vai vadlīnijas infrastruktūras attīstībai, pašvaldību izveidotie infrastruktūras objekti tiek plānoti un realizēti atšķirīgi un var nesniegt maksimāli iespējamo atdevi.

Lai gan vispārējās izglītības programmas nodrošināšanai netiek prasīts profesionālā sporta standartiem atbilstošs stadions vai sporta zāle, sporta federācijas uzskata, ka visai sporta infrastruktūrai jāatbilst šiem standartiem, neņemot vērā pašvaldības izglītības iestādes piedāvātās interešu un profesionālās ievirzes izglītības programmas, novada sporta un sacensību rīkošanas tradīcijas.

Pašvaldības ieskatā, Valsts kontroles ieteikumi ir saprotami un veicinās izprati par ekonomisku rīcību ar pašvaldības finanšu līdzekļiem un efektīvu projektu īstenošanu, kā arī palīdzēs pilnveidot attīstības plānošanas, stratēģiskās vadības, projektu vadības un finanšu vadības un kontroles procesus.

Revidentu vērtējums par Pašvaldības veiktajām darbībām nozīmīgu infrastruktūras attīstības projektu vadībā, izmantojot luksofora principu, kas sniegts 4.tabulā, norāda, ka ir kritēriji, kas analizētajā objektā izpildīti pilnībā (apzināts nepieciešamais apjoms un potenciālie klienti, analizēt ieņēmumi un izdevumi, analizēti projekta rezultāti un veikti pasākumi lietotāju piesaistei) un kritēriji, kas izpildīti daļēji. Pašvaldība veiks ieteikumu ieviešanas laika grafikā minētos pasākumus noteiktajā apjomā un termiņā, kā arī papildus veiks darbu, lai sekmētu kritēriju, kas izpildīti daļēji, sasniegšanu, īstenojot iedzīvotājiem prioritārus projektus, sadarbosies ar nozares profesionāliem un apzinot citu pašvaldību pieredzi, kā arī veicot riska vadības pasākumus maksimālo projekta izmaksu kontrolei.

Pašvaldība turpinās darbu pie tā, lai lēmumi par finansējuma piešķiršanu konkrētiem projektiem būtu argumentēti attīstības plānošanas dokumentos un pamatoti ar tajos definētajiem mērķiem un noskaidroto problēmu risināšanai noteiktajām prioritārajām rīcībām, kā arī ekonomiski piemērotākās alternatīvas izvēli.

Stopiņu novada pašvaldības viedoklis

Stopiņu novada pašvaldībā veiktā Valsts kontroles likumības un lietderības revīzija "Pašvaldību infrastruktūras objektu un projektu finansēšanas sistēmas, procesa un kritēriju atbilstība racionālas finanšu līdzekļu izlietošanas, efektivitātes un ilgtspējas principiem" notika laikā, kad Stopiņu novada pašvaldība īsteno būtiskus investīciju projektus tajā skaitā Stopiņu novada kultūras centra būvniecību Ulbrokā, kas ir pašvaldības lielākais īstenotais projekts kopš Latvijas Republikas neatkarības atjaunošanas. Projekta īstenošana beidzot nodrošinās novada iedzīvotājiem pieejamus un kvalitatīvus kultūras pakalpojumus (koncerti, teātra izrādes, bibliotēkas pakalpojumi, dzimtsarakstu pakalpojumi, semināru – zaļās klases telpas, ēdināšanas pakalpojumi, muzejs, tūrisma informācijas centrs u.c.), kā arī daudz plašākas pašdarbības iespējas visa vecuma interesentiem. Stopiņu novadu raksturo būtisks iedzīvotāju skaita pieaugums no 6942 iedzīvotājiem 2000.gadā līdz 11313

iedzīvotājiem 2019.gadā t.i. par skaits palielinājies par 4371 iedzīvotājiem. Kā otra no novada attīstības tendencēm ir arī ražošanas un pakalpojumu uzņēmumu attīstība, kuru raksturo nodarbināto skaits novada teritorijā no 5347 nodarbinātajiem 2009.gadā līdz 7892 nodarbinātajiem 2019.gadā. Gan iedzīvotāju skaita pieaugums, gan uzņēmējdarbības attīstība nosaka nepieciešamību atbilstošas infrastruktūras izveidei. Arī turpmāk novadā būs nepieciešamība īstenot infrastruktūras attīstības projektus, piemēram - izglītības iestāžu paplašināšanu un jaunu būvniecību, satiksmes infrastruktūras objektu būvniecību. Uzskatu, ka revīzija tika veikta laikā, kad Stopiņu pašvaldībai ir jāpilnveido un jāuzlabo projektu realizācijas gaitā un pēc tam veicamo darbību analīzes efektivitāte un kvalitāte, lai ikvienam ir saprotami realizēto projektu sasniedzamie mērķi un lietderība. Piekrītu Valsts kontroles konstatētajām problēmām – pilnveidosim pašvaldības iekšējos normatīvos aktus, kas nodrošinās efektīvākus projektu vadības un finanšu vadības un kontroles procesus.

Stopiņu novada dome 2019.gadā ir apstiprinājusi novada Attīstības programmu 2019.-2025.gadam, kuras izstrādē ir ņemts vērā sabiedrības viedoklis un noteikti prioritāri īstenojamie pasākumi. Budžeta plānošanas procesā, sastādot investīciju plānu nākamajam budžeta gadam un turpmākiem diviem gadiem, jau no šī gada tiek veikta sasaiste budžeta un investīciju plānam, kas ir balstīts uz Attīstības programmas noteiktajām iedzīvotāju, uzņēmēju un NVO pārstāvju prioritātēm. Tiks piemēroti kritēriji un apsvērumi, kuri tiks ņemti vērā 2020.gadā un turpmāk realizējamiem projektiem, kas būs kā pamatojums budžeta sagatavošanā un apstiprināšanā. Lai nodrošinātu savstarpēji papildinošu infrastruktūras projektu īstenošanu gan novadā gan blakus novados, tiks turpināta sadarbība ar Rīgas plānošanas reģionu, Rīgas pilsētu un kaimiņu pašvaldībām. Jau šobrīd ir sniegti priekšlikumi kopīgu infrastruktūras projektu realizācijai – velo, gājēju celiņi, ceļi, meliorācijas sistēmas u.c.. Pašvaldība turpinās pilnveidot sadarbību, plānojot jaunu infrastruktūras objektu projektus. Tiks izstrādāta iekšējā kārtība savstarpēji papildinošu infrastruktūras projektu īstenošanā gan novada ietvaros, gan teritoriālo kaimiņu novadu sadarbībā.

Ņemot vērā Valsts kontroles konstatētu problēmu par nepietiekamu projektu ieņēmumu un izdevumu analīzi un to ietekmi uz pašvaldības budžetu, secinājām cēloni, ka pašvaldībā trūkst speciālista, kura tiešajos darba pienākumos ietilptu veikt realizējamo un jau realizēto projektu finanšu darbības rādītāju analīzi un nodrošināt to ekonomisku un efektīvu darbību. Pirms jaunu projektu īstenošanas tiks nodrošināta projekta potenciālo ieņēmumu un izdevumu izvērtēšana, īpašu vērību pievēršot uzturēšanas izdevumu apzināšanai un to ietekmes uz pašvaldības budžetu novērtēšana.

Jāveido iekšējo sadarbības procesu apraksti (juristi, būvvalde, finansisti, projektu vadītāji u.c.), lai katram speciālistam ir skaidrs rīcību plāns, jo iepriekšējā darbība vairāk notika balstoties uz sarunām un darbības plāniem iesaistīto speciālistu sanāksmēs pirms projektu realizācijas un realizācijas gaitā. 2019.gada maijā pašvaldībā ir pieņemts darbā Finansists, kura darba pienākumos ir veikt potenciālo un arī šobrīd realizējamo projektu ieņēmumu un izdevumu analīzi un to ietekmi uz pašvaldības budžetu. Juridiskajai daļai ir dots uzdevums – sadarbojoties iesaistītajiem speciālistiem tiks izstrādātas iekšējās kārtības, kas noteiks, kādiem projektiem un kādā apjomā ir veicama plānoto ieņēmumu un izdevumu analīze.

Pašvaldība ievieš riska vadības pasākumus sistemātiskai projektu īstenošanas maksimālo izmaksu kontrolei. Attīstības programmā paredzētās Uzraudzības sistēmas ieviešana nodrošinās iespēju kvalitatīvāk izvērtēt Attīstības programmā plānoto novada attīstību, programmas īstenošanas rezultātus un būs labāk iespējams identificēt nepieciešamās izmaiņas. Pašvaldība izstrādās rīcību plānu neplānotu projektu izmaksu rašanās gadījumos. Uzraudzības sistēmā tiks iekļauta arī datu par izveidoto infrastruktūras objektu darbību,

apmeklētību un finanšu darbības rādītājiem apkopošana un analīze. Veicot Uzraudzības sistēmas pasākumus, tiks pilnveidoti iekšējie normatīvie akti, procesu apraksti un struktūrvienību darbību reglamentējošie dokumenti.

Pašvaldības sadarbība ar Valsts kontroles darbiniekiem revīzijas ietvaros bija lietderīga un profesionāla, ieteikumi ir saprotami un tie palīdzēs uzlabot pašvaldības darbu. Revīzijas gaitā un revīzijas ziņojumā sniegto ieteikumu ieviešana nodrošinās vēl labāk pārskatāmu un pamatotu projektu īstenošanu un novada attīstību. Pateicos par sadarbību un ieteikumiem.

Valkas novada pašvaldības viedoklis

Valkas novada dome 2014.-2020.gada ES fondu plānošanas periodā ir jau pabeigusi un turpina ieviest vairākus lielus investīciju projektus, kā arī vienlaicīgi tika ieguldīti budžeta un aizņēmuma līdzekļi novada infrastruktūras attīstībai, tāpēc uzskatam, ka veiktā revīzija ir vērtējama pozitīvi un ļaus pašvaldībai labāk sagatavoties nākamam ES fondu plānošanas periodam no 2021.līdz 2027.gadam un izvērtēt un piegriezt lielāku vērību izstrādājot Attīstības programmu investīciju sadaļā izvērtēt un iekļaut plānoto investīciju ieguldījumu pašvaldības objektos.

Kopumā mēs vērtējam Valkas novada darbību pozitīvi, bet, protams, analizējam Jūsu konstatētās problēmas un to cēloņus. Viens no lielākajiem iemesliem ir nepietiekama komunikācija starp atbildīgajiem darbiniekiem. Ir nolemts pirms investīciju projektu izstrādes uzsākšanas sasaukt darba grupas, kurās tiks izvērtēti plānotie projekti gan no finanšu, gan lietderības viedokļa. Līdz šim šīs darba grupas darbojās dažu darbinieku sastāvā, tāpēc daudzas detaļas netika izrunātas un saskaņotas.

Valsts kontroles ieteikumi ir saprotami un Valkas novada dome tos ņems vērā turpmākajā darbā.

Valkas novada dome līdz 2020.gada 14.februārim izstrādās Projektu vadības procesa aprakstu, kurā tiks paredzētas arī sadaļas par projektu potenciālo mērķauditoriju un noslodzes apzināšanu, projektu potenciālo ieņēmumu un izdevumu analīzi, īpašu vērtību veltot uzturēšanas izdevumu apzināšanai un to ietekmes uz pašvaldības budžetu izvērtēšanai, riska vadības pasākumi un risku novērtējums sistemātiskai projektu maksimālo izmaksu kontrolei, kā arī citas projektu vadības procesa sadaļas, lai nodrošinātu efektīvu pašvaldības budžeta un ES fondu līdzekļu izlietojumu Valkas novada attīstībai.

Papildus tam, plānojot 2020.gada un nākamo gadu budžetus, tiks lielāka uzmanība veltīta budžeta iespēju un attīstības plāna saskaņošanai un prioritāšu izvērtēšanai.